

ПРЕЗ. ТРУМАН ПЕВНИЙ ПЕРЕМОГИ В КОРЕЇ

Вашингтон, 14. липня. — Злучені Держави не були ніколи переможені, вони теж не понесуть поразки у війні Об'єднаних Націй з комуністичною Північною Кореєю, заявив президент Труман кореспондентам на пресовій конференції, які він від-

ПРИСПИНЮТЬ ЗАКОН ДЛІ ОБОРОНИ СТО- ЛІЦІ.

Вашингтон, 14. липня. — Пала- та Репрезентантів вчора швидко й одногласно ухвалила законопроект про оборону столиці, як конгресмени переконані, що вони самі не зна- ють куди йти втікати на ви- падок атомової атаки. Законо- проект уловлює уряд Дистрикту Колумбії встанови- ти бюро цивільної оборони, яке приготувало б план охорони і опіки на випадок „ворожого нападу, саботажів або інших ворожих чинностей“.

БОМБА МОЖЕ ЦІЛКОВИТО ЗНИЩИТИ НАВІТЬ ТАКЕ ВЕЛИКЕ МІСТО, ЯК ШІКАГО.

Вашингтон, 14. липня. — С в цілні виробити водневу бомбу такої сили, що її вибух міг би знищити навіть ціле мі- сто Шікаго з передмістями. Ни- щивна сила бомби, яка була скинена на Гірошіму, не сяга- ла далі однієї милі в промі- рі. Нова воднева бомба зможе завдати людям „фатальні по- палення“ в промірі на 20 милі. Таке пише атомовий знавець і науковець Ганс Бете і це за- цитовано в брошури, яку вида- ла Конгресова Комісія Атомової Енергії як свій звіт. Сенатор Брайан МакМерон, демократ з Коннектикута, який є головою цієї Комісії, заявив, що війна в Кореї не є ніякою перешкодою для Злучених Держав і Росії „бути щораз ближче до роз- в'язки проблеми виробництва атомової бомби“.

КОРЕЯ НЕ СПРИЧИНІТЬ ЦІЛКОВИ- ТОЇ КОНТРОЛІ ГОСПОДАРСТВА

Вашингтон, 14. липня. — Се- натор Борнет Р. Мейбенк, де- мократ з Сент Кералайни, який є головою Банкової та Ва- лютної Комісії, заявив, що як- що війна не поширяться, а обмежиться до Кореї, то не бу- де потреби вводити повну кон- троль цивільного господар- ства. Однак ситуація вигля- дає б інакше, якщо так Росія взяла офіційну участь у вій- ні, яка ведеться в Кореї, або, якщо якийсь з советських са- телітів почав якусь нову агресію в Європі, на Формозі, чи деінде. В таких випадках Злучені Держави були б втягнені в ін- ші воєнні конфлікти. Але щоб не сталося, Красна Рада Забез-

НЕ ЗГОЛОШУЮТЬСЯ ДО ВІЙСЬКА, БО НЕ ХОЧУТЬ ТРАТИТИ РАНГИ

Вашингтон, 14. липня. — Де- партамент оборони надіслав, що як буде проголошений набір, то зголоситься цілком певно велике число резервових офіцерів добровільно до служби в Армії й Повітряній Силі. Флоту ж так обмежується головню до охотників. Однак так не ста- лося, що усі дуже здивувало. Звичайно в таких випадках, як це є тепер з американською уч- астю в боротьбі за Корею, Армія має більше офіцерів, що зголошуються добровільно ніж їх може вжити. Тим разом так не є. Виявилось, що причиною цього є те, що офіцери не хо- чуть поменшення одержаної при звільненні ранги, що на- ступило б, коли б вони зголо- сились добровільно до служби. Зате вони мають право цю рангу задержати, коли їх по-

В АМЕРИЦІ

● Ген. Д. Д. Клей, предсидник стейтсової Комісії Цивільної Оборони в Нью-Йорку, заявив вчора, що система оборони перед повітряною атакою може бути введена в дію в цьому стейті протягом „кількох го- дин“.

● Індійський уряд звернувся до уряду Злучених Держав і Совет- ского Союзу окремими нотами, ви- словлюючи надію, що з їх боку бу- де зроблено все можливе для за- кінчення війни в Кореї“.

Корейці вдячні українцям за піддержку в боротьбі за владу...

Вашингтон, 14. липня. — „В імені мого уряду і мого народу я запевняю Вас про нашу глибоку вдячність та що ми завжди плематимемо Вашу шляхетну дружбу“ — пише корейський посол Джан М. Чанг до голови Українського Конгресового Комітету, проф. Льва До-

ПРИСПИНАТЬ ПРОДУКЦІЮ ЛІТАКІВ.

Вашингтон, 14. липня. — Се- натський Комітет Збройної Служби вже почав акцію для припинення продукції літа- ків, що буде відбуватися без- переривно 24 години на добу. Поодинокі фабрики літаків вже повідомляють про масове зголошування нових робітни- ків до праці.

ВІШІЙ ДІМ У ВІДПОВІДЬ НА ТЕЛЕГРАМУ УКК ЗАПЕВНЯЄ ОБОРОНУ ВСІХ ВОЛЕЛЮБНИХ НАРОДІВ

Вашингтон, 14. липня. — Телеграма Українського Кон- гресового Комітету до прези- дента Трумана з піддержкою його акції в обороні Кореї, с- для нього „джерелом мужнос- ти, робити всі необхідні заходи для оборони волелюбних на-

ТРУМАН ДОМАГАЄТЬСЯ БІЛЬШЕ ГРОШЕЙ ДЛІ „ГОЛОСУ АМЕРИКИ“

Вашингтон, 14. липня. — Щоб ослабити комуністичну пропаганду в світі й посилити „кампанію за правду“, прези- дент Труман звернувся до Кон- гресу з проханням збільши- ти фонди, призначені на „Голос Америки“ на суму \$80,000,000. Президент ріши- вся на цей крок, вважаючи, що раніше звіт різних дипло- матів та військовиків, які йо- го переконували, що російська пропаганда проти демократії та Злучених Держав має успі- х і завдає їм багато клопоту. В письмі до Сема Рейбуна, спікера Палати Репрезентан- тів, президент зазначив, що Ро- сія більше боїться „правди, ніж війни зброї Злучених Держав“. Це є виклик. Якби так російсь-

Пропагандивна підготовка советського нападу на Югославію

Лондон, 14. липня. — В місцевих дипломатичних колах щораз більше закріплюється пе- реконання, що одним з чергових советських „мирних“ рухів буде напад на Югославію. Ці переконання впливають не тільки з факту підозрілої концентрації советських і сателітських військ на кордонах Югославії, але теж з пропагандивної акції, яка цілком нагадує напад

ВІДБУВСЯ ЗТІЗ УНО СХІД- НОЇ КАНАДИ

Торонто, 14. липня. — В міс- тах Східної Канади: Торонто, Саскатун і Едмонтон, відбули- ся з початком цього місяця з'їзди Українського Національ- ного Об'єднання та братніх ор- ганізацій: УСР, ОУК і МУН, що провіряли свою дотепе- рішню діяльність, намічували плани на майбутнє та вибира- ли нові проводи. Ухвалено від- повідні резолюції для піддер- жки українських визвольних змагань, посилення місцевого громадського життя та даль- шого скріплення його організо- ваності. З'їзди однодушно до- магались від канадійського у- раду припинення зрадницько- го підпільної діяльності місцевої комуністичної п'ятої колонії.

НАГРОМАДЖУВАННЯ ХАРЧІВ ПРИЧИНОЮ ВИЩИХ ЦІН

Вашингтон, 14. липня. — Ці- ни на харчові продукти та різ- ні товари почали нагло підні- матись, як тільки надійшли з Кореї погані вісті, а газети роз- писались на тему можливості довгої війни на широкі розміри і на різних фронтах. Секретар хліборобства Бренен каже, що харчів і товарів є подостатком і нема ніякої причини побою- ватись, що їх нестане. Паніку викликають люди, що кори- стаючи з непевних політичних обставин закуповують харчі та товари для спекуляції, нади- ючись вищих цін, якщо нагло

ПІДГОТОВКА ДО ВЕЛИКОЇ БИТВИ НА РІЦІ КУМ

ЧЕРВОНІ НАМАГАЮТЬСЯ ОБІТИ З ФЛАНГУ АМЕРИ- КАНСЬКИЙ ФРОНТ. — 50 СУПЕРФОРТЕЦЬ СКИНУЛИ НА ЧЕРВОНІХ 500 ТОН БОМБ

Токіо, 14. липня. — На фронті в Кореї підготовляється велика битва на ріці Кум, що є останньою природною перешко- дою для наступу червоних на тимчасову південно-корейську столицю Таежон. Американські війська відступили під силь-

ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО АМЕРИКАНСЬКІ ВТРАТИ ПЕРЕ- БІЛШЕНІ

Токіо, 14. липня. — Генерал Мек Артур сьогодні ствердив, що американські війки в Ко- реї ведуть одну з найбільш ге- роїчних битв, відомих в історії, проте він вважає, що при- ватні повідомлення про амери- канські втрати є багато пере- більшені. — Ген. Мек Артур ствердив, що за три тижні вій- ни втрати американських су- хопутних військ не досягають кількості 500 воїнів, хоча аме- риканці борються проти сильно переважаючого ворога у відно- шенні, часом, один до двадця- ти. Далеко більші втрати зав- дано ворогові, що на більши- вий лад не рахується з люд- ським життям. Точно амери- канські втрати виносять 42 ви- тих, 190 поранених і 256 про- павших, багато з яких могло заблукатися в замішанні і ще повернутися.

АТЛІ ПІДДЕРЖУЄ МЕК АР- ТУРА В СПРАВІ ЦЕЗУРИ.

Лондон, 14. липня. — Бри- танський прем'єр Атлі сьогод- ні гарячо підтримує заклики ген. Мек Артура щодо „добро- вільної цезури“ пресових по- відомлень про військові рухи, які могли б бути корисні для ворога. Теж звертається увагу на не завжди властиву оцінку подій, в погоні за газетними сенсаціями, що навіряд чи мож- на б назвати пресовим вкладом до кінцевої перемоги.

БРИТАНІЯ ОСТЕРІГАС ПЕ- РЕД ХАОСОМ В ЕРИТРЕЇ

Лейк Сокоес, 14. липня. — Британський представник в Об- єднаних Націях остерігав вче- ра Малу Асамблею перед мож- ливістю загрозливого хаосу в Еритреї, якщо доля цієї колиш- ньої італійської колонії не бу- де відповідно вирішена в най- коротшому часі.

● Австралійський уряд прийняв рекомендацію Оборонної Ради щодо обов'язкового військового вишколу чоловіків в поборному віці.

ЗАХІД ОБМІРКОВУЄ СПРАВУ РЕМІЛІТАРИЗАЦІЇ НІМЕЧЧИНИ

Бонн, Німеччина, 14. липня. Впливові німецькі і західно-а- ліантські кола обмірковують тепер неформально справу мож- ливої ремілітаризації Німеччи- ни, в обличчя більшовицької загрози та після лекції в Ко- реї. Це тим більше, що в со- ветській зоні вже існує під фо- рмою поліції велика військова сила. В західних і німецьких колах переважає думка, що справа ремілітаризації Німеч- чини ще є передчасна. Натомі- сть видвигається необхід- ність створення відповідної по-

ФРАНЦУЗЬКА АСАМБЛЕЯ ЗАТВЕРДИЛА УРЯД ПЛЄВЕНА

Париж, 14. липня. — Після трьох тижнів затяжної уря- дової кризи, Франція вже знову має консолідаційний уряд, як Національна Асамблея затвердила вчора більшістю 335 голо- сів проти 226 уряд прем'єра Плєвена. Уряд Плєвена складаєть- ся з соціалістів та централь- них і ліберально-правих партій. Проти Плєвена голосува- ли скрайні ліві і праві, кому- ністи і прихильники ген. де- Голля, хоча обі групи з різних мотивів. Вислід голосування був менший в користь уряду, як раніше в користь самого прем'єра, але більший, як цю- го сподівались. Стверджується, що уряд Плєвена в найближ- чому часі матиме до розв'язан- ня дві головні проблеми, від я- ких залежатиме його дальше втримання. Це: встановлення мінімальної заробітної платні і відповідний вихід з оспорюва- ної вже від довгого часу про- блеми підготовки нового ви- борчого закону.

В СВІТІ

● Британський прем'єр Атлі від- кинув відмову до Злуче- них Держав для спільного обгово- рення „проблеми оборони Далекого Сходу“.

● Франція і Мексико підписали новий торговельний договір, що пе- релачує товари з обох країн на суму 5 мільйонів доларів річно. Повідомленням явл- явл- явл

● Бувають французький прем'єр Рейно і міністер закордонних справ Шуман та інші виступили з Ко- митету Студій Навропейських Пробле- м, який недавно домагався викорис- тання атомової бомби для закінчен- ня війни в Кореї.

● В Бельгії знову починаються масові страйки проти повороту ко- роля Леопольда.

СВОВОДА SVOBODA

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	\$10.00	One year	\$10.00
На пів року	\$5.25	Six months	\$5.25
На три місяці	\$2.75	Three months	\$2.75
В Джерсі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	\$12.00	One year	\$12.00
На пів року	\$6.50	Six months	\$6.50
На три місяці	\$3.50	Three months	\$3.50
Число з понеділка (з англійською частинкою):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	\$3.00	One year	\$3.00
На пів року	\$2.00	Six months	\$2.00

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "СВОВОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НЕ ПОРА НА СУПЕРЕЧКИ

В Кореї ведеться справжня війна. Тому слушне домагання, щоб президент Труман назвав війну „поліційною операцією“ в Кореї війною та щоб Об'єднані Держави визнали, що власними спричинниками цієї війни і відповідальними за неї є Сполучені Держави. Чи так зараз станеться, чи пізніше, чи може дійде до якоїсь угоди цього збройного конфлікту, фактом є, що Сполучені Держави є у війні та що ця війна може поширитись дуже скоро на інші азіатські території, а навіть європейські. Про це одверто заговорив сам представник департаменту стейту, секретар Дін Ачесон. Значить, що ситуація дуже погана, прямо гірша. Так сприймає її американський загаль і тому виявляє всюди свою готовність стояти при своєму уряді та виконувати те, що він зарядить. Але здорова критика пожадна навіть і в таких обставинах, тільки не така, що має особисті чи партійні порахунки чи користі.

Тех Конгрес готов однієї хвилини ухвалити все, що потрібне для оборони країни, коли б тільки президент цього зажадав, з'явився перед ним і сказав йому правду, як мають справу в Кореї й в світі. Проте є меншина, яка вправді теж попре уряд, зокрема щодо нових витратів на зброєння, але яка продовжує тепер непотрібну кампанію проти департаменту стейту, спихаючи на нього всю вину за мілітарні невдачі в Кореї, як і за те, що Південна Корея не дістала з Америки завчасу відповідної допомоги. Перед веде в цій кампанії сенатор Джозеф МакКарті, який допущається в департаменті стейту навіть „саботажу“ в справі Кореї.

Усю масу своїх претензій. Можна закидати департаменту стейту, що він у відношенні до Росії є далі по старому „русофільським“, але годі добувати аж „саботаж“ там, де є докази, що справа виглядає якраз навпаки. Во ж виявляється, що в справі Кореї секретар стейту, Дін Ачесон, був тою особою, яка одиноким наставала на президента Трумана, що треба щось робити в справі Південної Кореї, бо надходять відомості, як з військового боку, так і дипломатичного, про зброєння та агресивне наставлення комуністів Північної Кореї. Заки ще ці комуністи напали на Кореїську Республіку, секретар Ачесон вислав до президента Трумана звіт, в якому представив ситуацію та „комуністичний заговор“. Одначе біда в тому, що найвищі військові не приклали великої ваги до звіту та інформації Ачесона. Вони були такого переконання, що комуністи не відважаться на напад, а навіть якби відважились, то з ними не буде трудно справитись. Тільки одиниці департаменту стейту думав інакше. Наслідком цього прийде навіть незабаром до деяких поважніших змін на військових становищах, а вже цілком певно — як запевняють — буде звільнений голова Центральної Розвідної Агенції, адмірал Раско Гілленкетер, один з теперішніх найближчих радників президента. Зате дуже зросло довіря Трумана до Ачесона.

Якби не було, а тепер потрібна згода. В небезпечних ситуаціях американський народ був завжди противний усьому, що розбиває єдність країни і підкопує авторитет уряду. Такою небезпечною ситуацією є сучасний стан у Кореї й напруження у цілому світі, очі якого звернені на Америку. В таку пору не місце для такої „критики“, якою послуговується сенатор МакКарті.

Обмежена мобілізація

З вибухом війни в Кореї та з можливостями її поширення, виникла проблема військової і господарської мобілізації. В теперішніх обставинах починається так звана обмежена мобілізація в одному і другому випадку.

В урядових колах стверджується, що навіть така обмежена мобілізація повинна проводитись обережно, не швидко і не зашироко. Проте, оборонні потреби вимагають вже тепер деяких доповнень та відповідного поготівля.

Якщо Советський Союз і комуністичний Китай будуть далі здержуватись від якоїсь допомоги Північній Кореї на повну скалю, збільшення витратів на американську оборону передбачається приблизно тільки на 4 біліони доларів. Так само „помірковане“ буде збільшення людської сили в збройній службі, як тепер оцінюється, около 600,000 осіб додатково.

Покликування новобранців, на яке уряд вже має уповноваження та яке частинно вже зарядив, починається на малу скалю. Найскоріше ведеться кампанія за набором добровольців і примусовою бракою заповнюватимуться ті прогалини, які ще остануть. Покликання до служби Національної Гвардії ще не передбачається, хіба наступило б запотребування на вишколених воїнів. Видано теж відповідний запис в справі повороту до активної служби організованих ветеранів і резервістів. Вони, правдоподібно, прийшли б теж на першу чергу, якщо б зайшла потреба загальної мобілізації. Це з огляду на їх вишкіл і досвід.

Індустрія, в міжчасі, вже одержала дещо збільшені замовлення на зброю і військовий виряд.

В продинокі діяльності обмежена мобілізація, її вигляди і можливості представляються так:

Щодо людської сили: започаткована вже брака може на перше повідомлення доставити збройним силам 1,466,000 молодих хлопців, зарахованих до класу А-1. Брака починається від тих, що не переступили 25 року життя і, відповідно до запотребування охоплюватиме все молодішн, аж до 19 року життя. Одружені і ті, що мають родину, користають з передбачених розпорядком президента можливостей звільнення. В загальному, в місцевих поборових бюрах зареєстровано всіх 9,800,000 хлопців у віці від 19 до 25 років, і більшість з них могла б бути покликана до служби на випадок потреби.

Організовані резервісти, в більшості ветерани другої світової війни, які час-до-часу

„повторюють“ військовий вишкіл, були б найбільш активною силою на випадок загрози. Цих резервістів, вже організованих в боеві одиниці, нараховується поверх 510,000, з того більше ніж половина офіцерів з останньої війни. Тепер робиться заход, щоб захопити їх до добровільного повороту до активної служби. Деякі будуть теж покликані, як командуючі старшини нових військових з'єднань, але повної мобілізації цих резервістів під цю пору ще не береться до уваги.

Добровільних резервістів в неактивному стані нараховується на поверх 1,150,000 осіб. Сюди належать головно ветерани другої світової війни, які — як кажуть — не бачили кріса від часу їх почесного звільнення з війська. Тех їх закликається до добровільного зголошення, але не передбачається ще примусової браки.

Національну Гвардію оцінюється на 371,900 осіб. Тех їх можна покликати до активної служби на підставі теперішнього закону про „обмежену мобілізацію“. Члени цієї Гвардії вже є частинно вишколені та організовані в боеві одиниці. Їх захоплюється до добровільного зголошення до активної служби, але ще не покликається примусово.

В загальному на найближчу мету потребується 300,000 воїнів для доповнення теперішнього стану збройних сил. Якщо акція добровільних зголошень не дописала, тоді можна покликати всіх разом 3,498,000 новобранців на підставі існуючого вже закону і без будь-якої додаткової акції Конгресу.

„Обмежена мобілізація“ відноситься теж до індустрії та взагалі господарства. Доки що, все базується на добровільній базі, від організації робочої сили починаючи, а на контролі кінчаючи. Але „яксякий випадок“ пороблено вже потрібні законні заходи та підготунок, що зможуть б бути адміністрації цю мобілізацію наказати, якщо б метода добровільності завела.



БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЗНАЧИТЬ НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОВУЛОВАНА НА ПЕРВІННИХ ТРИВІКІХ СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

Никон Немирон.

ЧЕРЕЗ ЗБРУЧ

(У 31-у річницю відступу У. Г. А. на схід та в 30-у річницю двох відступів армії УНР на захід).

В дніх від 16 до 22 липня 1919 р. відбувся відступ Української Галицької Армії з території Галичини через Збруч на Камінець-Подільську область, що була звільнена з-під більшовицької окупації армією Української Народної Республіки в травні 1919 р. Не ізза браку героїчних подвигів уступила УГА перед перевагою поляків: успішна офензива УГА від 7 до 28 червня 1919 голює на добре озброєну армію виказала велику беззаставність галичан, які раніше прогайнували до 12 березня 1919 можливості перемоги над поляками тільки тому, що уряд Зах. Української Народної Республіки і Начальна Команда УГА вели чесну політику відносно ворога, який підступно у випадках невадчі виявляв свою охоту до мирних переговорів, використовуючи до посередництва яку-небудь місце західних держав, що знайшлася припадково в Польщі. Становище уряду ЗУНР було подібне до сьогочасного становища уряду ЗДА, тільки що останні відступили підступною ССР не свою східну Європу, Китай і Корею й мають на випадок загрози власної території атомові й водневі бомби. Становище поляків у війні з українцями було таке, як сьогочасного Ізраїлю у війні з арабами і хотіли західні держав поставити перед доконаний факт їхньої окупації української Галичини по Збруч.

Після заломання червеної офензивної УГА, останнім місцем постійно куріння сотника Олександра Мадина (згодом Апостола) Адміністрації Лемківщини), в якому був автор цих рядків, було с. Кудринці над Збручем. Недалеко останньої залізничної станції в трикутнику Дністер-Збруч-Іванне-Пусте. 21 липня ми ранком залишили це село й пішли зловж Збруча в напрямі Скали. В часі нашого маршу відбулися вибухи останніх скандів УГА на залізницях Іванне-Пусте й Германівки; стрільці з проходжених кидалься на горічкі склади й витягали для себе нове стрілецьке вбрання й взуття. Цих стрільців стріляли ми по дорозі, бо наш курінь оминув Іване Пусте й Германівку. Під вечір прийшли ми до с. Вербівки, де переночували й на другий день перейшли Збруч. Пройшовши кілька верств ми отаборилися в полі; тоді розкинуто серед стрільців останнє число надрукованого в Борщеві „Стрілець“ з його передовицею про польського гада та з записом, щоб ми освідкувалися.

В дніх від 16 до 22 липня 1919 р. відбувся відступ Української Галицької Армії з території Галичини через Збруч на Камінець-Подільську область, що була звільнена з-під більшовицької окупації армією Української Народної Республіки в травні 1919 р. Не ізза браку героїчних подвигів уступила УГА перед перевагою поляків: успішна офензива УГА від 7 до 28 червня 1919 голює на добре озброєну армію виказала велику беззаставність галичан, які раніше прогайнували до 12 березня 1919 можливості перемоги над поляками тільки тому, що уряд Зах. Української Народної Республіки і Начальна Команда УГА вели чесну політику відносно ворога, який підступно у випадках невадчі виявляв свою охоту до мирних переговорів, використовуючи до посередництва яку-небудь місце західних держав, що знайшлася припадково в Польщі. Становище уряду ЗУНР було подібне до сьогочасного становища уряду ЗДА, тільки що останні відступили підступною ССР не свою східну Європу, Китай і Корею й мають на випадок загрози власної території атомові й водневі бомби. Становище поляків у війні з українцями було таке, як сьогочасного Ізраїлю у війні з арабами і хотіли західні держав поставити перед доконаний факт їхньої окупації української Галичини по Збруч.

Після заломання червеної офензивної УГА, останнім місцем постійно куріння сотника Олександра Мадина (згодом Апостола) Адміністрації Лемківщини), в якому був автор цих рядків, було с. Кудринці над Збручем. Недалеко останньої залізничної станції в трикутнику Дністер-Збруч-Іванне-Пусте. 21 липня ми ранком залишили це село й пішли зловж Збруча в напрямі Скали. В часі нашого маршу відбулися вибухи останніх скандів УГА на залізницях Іванне-Пусте й Германівки; стрільці з проходжених кидалься на горічкі склади й витягали для себе нове стрілецьке вбрання й взуття. Цих стрільців стріляли ми по дорозі, бо наш курінь оминув Іване Пусте й Германівку. Під вечір прийшли ми до с. Вербівки, де переночували й на другий день перейшли Збруч. Пройшовши кілька верств ми отаборилися в полі; тоді розкинуто серед стрільців останнє число надрукованого в Борщеві „Стрілець“ з його передовицею про польського гада та з записом, щоб ми освідкувалися.

Залишаю їх і спішу до Збруча, щоб скорше глянути на Галичину; може стріну коронку, будь на другому боці й розпитаю, як жилося під польською окупацією. Стріну тільки одного рибалку, що на мій запит байдужно махну рукою: „поляки до нас нічого не мають, до війська беруть тільки своїх“. В часі моєї розмови з цим рибалкою, недалеко мосту над Збручем, наїхали до цього мосту наші козаків з двома кулеметами й стали заставою біля мосту. „Ну, ми вже в себе дома“ зачував я слово одного з них. Іду до них і питаю: „Чи може ви галичани?“ „Так“ — звучить відповідь — „Яка частина?“ „Херсонська дивізія полк. Андрія Долуда (відомого отамана першого загону придніпрянських добровольців у боях за Львів 1918-19 рр.); нас галичан в цій дивізії більшість“, при цій заставі над Збручем самі галичани.

Відпочинок юнацької школи, скінчився. Переходимо через Збруч і проходимо відоме з польської „Небоскої коме-

дії“ Красінського села Окопи св. Трійці й машинуємо далі. Від людей довідуємося, що польські війська та постерунки поліції втікають, тільки часом зблудивши польський солдат репортував наївій команді й просив, щоб його „союзника“ спрямувати до польських частин. Втеча поляків з цього закутка Галичини підбадьорувала нас усіх; прихильний галичанам бунчужний кулеметної сотні Фрусе-хильний говорить мені: „Певно піднімуться галичани, настане зміна в уряді УНР і розрива союз з Польщею“.

Тимчасом, коли нас, після переправи через Дністер, завагоно в Городенці і відвезено до Ясла, галичани з армії УНР під проводом ген. Кравца перейшли на окуповане чехословаками Закарпаття. Тоді в серпні 1920 р. з наказу Голотамана юнацька школа перекочувала з Ясла до Станиславова, щоб бути ближче фронту і в разі потреби підпомагати дієвій армії УНР. І справді ми пішли прикривати переправу київської дивізії ген. Ю. Тютюнника через Дністер під Галичем. Від Галича по границю Буковини заняла позиції над Дністром армія УНР і одержала марш більшовиків на Карпати; 6-та дивізія армії УНР ген. Марка Безручка стримувала більшовиків під Замостям на Ходмишні. Задляки цій допомогі був у середині серпня 1920 р. заломаний наступ більшовиків на Польщу. Почався більшовицький відворот, армія УНР визволила знов Камінець на Поділлі. За її плечима поляки окупували знов Галичину по Збруч, а на Волині перейшли умовлену у варшавському договорі з 22 квітня 1920 р. демаркаційну лінію. Коли польські війська заняли на Волині, Польщі й Білорусі давні позиції німецько-австро-угорських військ з часів першої світової війни, рішуче почали польської держави. Німудські використати цю хвилю перемоги для закріплення польської влади на західно-українських і білоруських землях. Тимто польський уряд почав у Ризі переговорювати з ССР, на домогання якого виповів союз з УНР; згідно з цим виповідженням з днем 3 листопада 1920 р. уряд і армія УНР мали залишити окуповану поляками Західну Україну. Скарб УНР під охороною першої чети кулеметної сотні юнацької школи залишався у вагонах ще й після 3 листопада на залізничному шляху Станиславів-Бучач-Густинь. В Густині стояли ми найдовше й ходили глядіти на Збруч. На східному березі Збруча стояв уже прикордонний жовтоблакитний стовп, на горі з тризубом, під яким був напис

(Докінчення на стор. 3-тій).

Ольга Мак.

Авторські права застережені!

„ЄЖОВЩИНА“

(Уривок з автобіографічних матеріалів).

Увагу мою привертає розгукана стихія. Я підходжу до вікна і вдихаюся в сніжну темноту.

Дивно!... Довно, що я все бачу, все чую і розумію... А для чого?... Це так мучить!... Як би було добре перестати існувати!... Небуття має бути так солодке!...

Тимчасом вітер все крипшав і перетворився в гурган. Шалена буря свистала, реготала, завивала дикині головами, хльоскала довгими батогами по вікнах і, ніби в напад шаленої злості, гупала великими сніжними кулаками. Величезний гмах готелю починав дрижати і колихатися під дужими натисками вітру і, здавалось, от-от перекинеться. Ах, коли б справді перекину-

Коли б хоч заплакати! Але ні! Сльози десь скипілися ко- до серця тяжким клубком і

давають його, давають, але не приходять!...

Кидуюся на коліна перед ліжком і тулю лице до холодної подушки.

— За що?! За що, Господи?! Господи, припини мою муку!!! Господи, пожалій мене, бо далі не витримаю!!!

— Господи?! — питаю сама себе, здивована тим, що Велике Слово, глибоко хоронене на споді душі впродовж довгих років, виринуло нарешті у всій повноті свого могутнього значення, як камінь спання, як вічна і невичерпана сила незбагненої мудрости.

ласки і милосердя.

„Прийдіть до мене всі страждущі!“

— Як приходжу до Тебе, о Господи! Складаю у Твоїх стіп свою страшну кривду і весь біль своєї змороженої душі!... Розкриваю перед Тобою свої рани і благаю Твої ласки!... Господи, не опусті мене!!!

Мене охоплює оцінення молитовного екстазу, і в його найвищому моменті моя розпука спалахнула яскравим по-

дум'ям!!! Спалахнула і погасла!...

Я відчувала, як починає мертвити моє серце, як німіє біль душевних ран, і на груди моєї тяжко лягає холодний камінь!...

— Так треба!... Очевидно, так треба і так мусить бути!... — шепчу сама собі і скорюся незрозумілій для мене конечності Призначення!...

В двері постукало.

— Увійдіть! — відповіла я, підіймаючись з коїні.

Увійшла покоївка.

— Як прийшла вас повідомити... Але що з вами?! Ви хворі? Може покликати лікаря? — Ні, дякую. Я не є хвора. Ви хотіли щось сказати? — Власне, мене прислав портієр повідомити вас, що ви мусите завтра опустити готель, бо він і так не має права давати вам кімнату... Але я піду попросити, щоб вас залишили... Ви так погано виглядаєте!...

— Ні, не треба... Як вас звуть? — Галю.

— Не треба, Галю: я завтра

виїжджаю.

— То я йому скажу... Але ж нічого не їли! Он і чай стоїть неторкнений!... — Дякую, Галю! Я зараз буду їсти.

— То я принесу гарячого чаю. Прошу хвилиночку зачекати!...

Мила дівчина забирає ташу і виходить, а я тимчасом починаю укладати свою валізу.

Покоївка приходить знову, приносить гарячий чай, якусь перекуску і дві повних чарки на таці. Помітивши мій здивований погляд, починає спішно пояснювати:

— Виняйте це! Я навмисне взяла мішечок!... Вам треба трохи розігрітися і підбадьоритися. Не виняйте обиди? То ось я трохи надіп'ю, коли дозводите... Так непременно тут нагорі від тої бурі!... Боже, які у вас холодні руки!... Пийте! Пийте сміло: зараз і так ліжете до ліжка, загриєтесь і заснете.

я, яке здається ще кращим від великої доброти і м'якості, що променіють їй з очей і чуються в нотах її голосу. Це викликає мене на розмову.

— Я, Галю, маю велике горе! Дуже, дуже велике!... Дай Боже, щоб вас таке ніколи не спіткало!... Іжте, будь ласка, іжте! Ось візьміть ще цей кусочек чаю! Так! А тепер випийте чай і лягайте.

Поки я п'ю чай, вона готує ліжко, потім помагає мені, мов малій дитині, розібратися і дбайливо закутує мене ковдрою.

— Може, вам ще що потрібно? Я вночі буду до вас на слухувати. У котрій час збудити? У шостій? Добре! Я у шостій кінчаю дижу, але ще прийду до вас. Спійте спокійно! Добраніч!

В останній момент затримую її за руку: — Галю! Я вам безконечно вдячна!... Не могу вам сказати, яке горе мене спіткало, але ваша уважливості і добре слово були мені так потрібні!... Я тут не маю нікого, розумієте,

нікого! Ні одної близької душі! Ви перша і єдина, що заговорили до мене, по-людськи... І тому, де б я не була, я все буду вас пам'ятати!... Ви... вірите в Бога?

Дівчина налякано стрінула очима і тихенько відповіла: — Вірю!...

— То нехай вас Господь-Бог і Пречиста Діва-всі мають в своїй опіці, дорога дитино! Може, ще колись зустрінемося!... Добраніч!

— Добраніч!... І покоївка вийшла, обережно прикриваючи за собою двері.

Галю мабуть, мала рацію, кажучи, що я хвора. Аж тепер, опинившись в ліжку після випитої горілки і гарячого чаю, починаю, що моя застигла кров починає „кружляти“ скоріше і тяжкими хвилями б'є в скроні. Мені стає гаряче, в ушах шумить і думки починають плутатись.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

Голоси Читачів

Уже масмо книжку, за якою так багато наших читачів
питало, як у „Свободі” появлялись статті М. Дурделлі
про комунізм. Цю книжкою є

МАРА КОМУНІЗМУ

у якій автор, М. Дурделла поясняє, що таке комунізм,
грунт, на якому він росте та подає способи боротьби
проти нього.

Книжка дуже актуальна і надається до масового
поширення.

Ціна усього тільки 50 центів.

Замовляти:

“SVOBODA” (P. O. Box 346) JERSEY CITY 3, N. J.

запроваджу тебе домів
явив Тарзан.